

JU KATOLIČKI ŠKOLSKI CENTAR „Sveti Franjo“
OPĆA GIMNAZIJA

IZVJEŠTAJ IZ SOCIOLOGIJE

PROMJENE DRUŠTVENIH STAVOVA O
ISTOSPOLNIM ZAJEDNICAMA

Profesor:
Midheta Mumić

Student:
Ema Djedović

Tuzla, svibanj 2020.

SADRŽAJ

SADRŽAJ	2
UVOD	3
HIPOTEZE	4
ISTRAŽIVANJE	5
ZAKLJUČAK	6
LITERATURA	7

UVOD

Iako se homoseksualnost spominje još u starom Egiptu, Grčka se smatra koljevkom homoseksualnosti, a stari su ju Grci doživljavali kao dio „uobičajene“ seksualnosti. Homoseksualnost se razvijala i u rimsko doba, iako je rimska kultura bila stroga prema homoseksualnosti. U srednjem vijeku Crkva je imala glavnu riječ u kategoriji braka, koji postaje vjerski sakrament, sklopljen od strane svećenika, isključivo kao heteroseksualna institucija, a što je u okviru Crkve ostao do danas.

Obitelj je jedna od najdugovječnijih institucija. Tradicionalno shvaćanje pojma obitelji odnosi se na heteroseksualne roditelje i djecu, a u daljoj prošlosti odnosi se na suživot više generacija pod istim krovom. Suvremena je obitelj suočena s brojnim promjenama koje su posljedica globalizacije i sve naglašenijih liberalnih težnji, koji nameću nove vrijednosti i nove načine razumijevanja međuljudskih odnosa. Suvremeni oblik obitelji koji ima najviše prepreka u svakodnevnom životu i koji se svakodnevno susreće sa najviše predrasuda, svakako su istospolne obitelji. U obiteljima istospolnih zajednica roditelji su istog spola, te to mogu biti dvije ženske ili muške osobe ili transrodne osobe.

U prošlosti ove osobe nisu uživale nikakva prava. Izbacivane su iz društva, te kako je društvo to smatralo bolešću koje se lako može prenositi uključivali su ljude u programe kako bi ih izliječili i preobratali. Borbom za svoja prava, LGBT osobe organizirale su takozvane povorke ponosa. Kroz njih se udruge zalažu za društvo slobodno od rodni i spolnih normi i kategorija, te od bilo kakvih vrsta diskriminacije.

HIPOTEZE

- Starije generacije su bile manje sklone prihvatanju istospolnih zajednica. Istospolne obitelji činile su se stranim i apsurdnim konceptom.
- Homoseksualnost je bila tabu tema zbog manjka informiranosti.
- Homofobija je bila uveliko češća nego danas.
- Smatrano je da pripadnici LGBT zajednice imaju poremećaj i da se trebaju liječiti, dok su danas takvi stavovi društveno neprihvatljivi.
- Mediji su imali veliku ulogu u oslobađanju društva od homofobije te prihvaćenost istospolnih brakova.

ISTRAŽIVANJE

Dob je važan faktor u determiniranju nečijeg stava prema homoseksualnosti. Istraživanja su pokazala da što su ispitanici stariji, veća je vjerojatnost da imaju negativan stav prema homoseksualcima. Moguće da je podlozi negativnijih stavova starijih proces petrifikacije stavova koji u svojoj osnovi ima konzervativno značenje jer je to faktor očuvanja starih shvaćanja. Tendencija prema petrificiranju stavova pojačava se s godinama pa tako što su ljudi stariji, manje su skloni promjenama. Izražen je efekt kohorte. Razlike u socijalizaciji mlađih i starijih može objasniti razlike u stavovima. Promjena u stavovima kohorti pridonosi većoj prihvaćenosti homoseksualnosti i homoseksualnih osoba danas više nego u prošlosti.

Sve do Seksualne revolucije šezdesetih godina 20. stoljeća, homoseksualcima bi se često savještovalo da zasnuju heteroseksualnu bračnu zajednicu, i tako se riješe, društveno neprihvatljivih, homoseksualnih „žudnji“, ali kada su psihijatri prihvatili stav o tomu da je nemoguće promijeniti nečiju seksualnu orijentaciju, savještovalo im se da uopće ne stupaju u (heteroseksualni) brak jer će njihove žene i djeca biti nesretni. Od 1976. godine ne smatra se psihijatrijskim poremećajem, već samo jednom varijantom seksualnog ponašanja.

Što je viši stupanj obrazovanja pojedinca to će on imati tolerantnije stavove prema osobama homoseksualne orijentacije. Tako Amerikanci s fakultetskim obrazovanjem imaju 26% tolerantnije stavove prema osobama homoseksualne orijentacije. Edukacija omogućuje pojedincima racionalno, logično, objektivno i kritičko razmišljanje. Takvo razmišljanje omogućuje razdjeljivanje ideologije, emocija i kulture. Treba naglasiti, međutim, da je pozitivna korelacija stupnja edukacije i pozitivnog stava neovisna o dobi ispitanika.

U 20 stoljeću gay-potkultura izlazi iz sjene i razvija se pokret za gay oslobođenje, no s druge strane, to je ujedno bilo i razdoblje najveće represije nad homoseksualcima. Kraj 20. stoljeća donosi zakone koji zabranjuju diskriminaciju na temelju seksualne orijentacije. Također, studije u prošlosti o istospolnim obiteljima bile rijetke, tako se navodi da je časopis „Journal of Marriage and the Family“ (SAD), 1990. spomenuo homoseksualne parove u svega jednom članku.

Općenito, a posebno kod seksualne orijentacije poznatih i slavnih osoba, mediji imaju dominantnu ulogu. Naime, porastom broja poznatih ličnosti koje više ne skrivaju svoju seksualnu orijentaciju, mediji sve češće izvještavaju o homoseksualnim vezama između poznatih osoba, sklapanja njihovih brakova, ali i njihovim iskustvima. Veliki utjecaj na mijenjanje definicije „normalnosti“ nemaju samo pojedinci koji su se deklarirali kao LGBT osobe već i način na koji su homoseksualci prikazani u medijima. Postoje tekstovi koji na 14 homoseksualnost gledaju kao nešto što se podrazumijeva, zatim postoje tekstovi koji na to gledaju kao na nešto neobično, ali isto tako postoje oni koji samo razmatraju pitanja o njoj.

ZAKLJUČAK

Istraživanje je vođeno striktno po postavljenim hipotezama zbog opširnosti same teme, uz neka ključna pitanja ne samo o istospolnim zajednicama već i o samom shvaćanju homoseksualnosti. Mnogo ljudi se danas bori za ljudska prava koja obuhvaćaju i ova pitanja, te je ključno da se nastavi razgovarati o tome i širiti svijest. Ovaj moje istraživanje je općenito dosta sažeto, uz iduće zaključke:

- Što su ispitanici stariji veća je vjerojatnoća da imaju negativan stav prema homoseksualcima, time i prema istospolnim zajednicama. Zbog faktora očuvanja starih shvaćanja, konzervatizma, manje su skloni promjenama. Međutim, velik faktor je i obrazovanje. Istraživanje provedeno u Ujedinjenom Kraljevstvu 2000. godine pokazalo je da stariji studenti medicine imaju pozitivnije stavove od mlađih radi veće raznolikosti ljudi s kojima su se sreli tijekom studija. Što je viši stupanj obrazovanja pojedinca to će on imati tolerantnije stavove. Dolazimo do zaključka da je pozitivna korelacija stupnja edukacije i pozitivnog stava neovisna o dobi ispitanika.
- Informiranost o istospolnim zajednicama je također bila veoma niska, istraživanja su bila rijetka, a tek je 1990. godine časopis „Journal of Marriage and the Family“ spomenuo homoseksualne parove u svega jednom članku.
- Nije upitno da su pripadnici LGBT zajednice sve do kraja 20. stoljeća bili opravdano u strahu, ne samo zbog manjka prava nego i spolno prenosivih bolesti. Krajem 20. stoljeća donose se zakoni koji zabranjuju diskriminaciju na temelju seksualne orijentacije.
- Potvrđeno je da su pripadnici LGBT zajednice sve do 1976. tretirani kao psihijatrijski pacijenti.
- Mediji su imali veliku ulogu u oslobađanju društva od homofobije. Poznate ličnosti javno objavljuju svoju orijentaciju te stupaju u istospolne brakove. Time se različite seksualne orijentacije „normaliziraju“ i razvija se tolerancija.

Nakon ovog rada sam više svjesna da se stavovi ne mogu strogo kategorizirati po dobi, obrazovanju ili drugim faktorima jer svaki pojedinac dolazi iz drukčijeg okruženja te je podložan raznim faktorima poput tradicije, religije, osobnih iskustava i slično. Možemo se otprilike voditi nekim činjenicama kada dokažemo da one vrijede za većinu, ali nije ispravno zaključiti da svi pripadaju toj većini. Npr. zaključili bismo da su stariji studenti medicine manje tolerantni nego mlađe generacije, ali tu se upliće faktor obrazovanja i iskustva te nam govori suprotno.

LITERATURA

- <http://darhiv.ffzg.unizg.hr/id/eprint/10661/1/%C5%BDivot%20u%20istospolnim%20zajednicama-primjer%20grada%20Zagreba.pdf>
- <https://zir.nsk.hr/islandora/object/ffos:2352/preview>
- <https://repozitorij.ufzg.unizg.hr/islandora/object/ufzg%3A588/datastream/PDF/view>
- <https://repozitorij.unizg.hr/islandora/object/ufzg%3A588/datastream/PDF/view>
- <https://repozitorij.ffst.unist.hr/islandora/object/ffst%3A2374/datastream/PDF/view>